

Spis treści

Podziękowania	9
Wstęp	13

ROZDZIAŁ 1

Ucieczka i wypędzenie: od literatury „pierwszego pokolenia” po „literaturę wnuków”	23
1. „Literatura o ojcach”	25
2. „Powieść rodzinna” a „literatura wnuków”	28
3. Między „literaturą o ojcach” a „literaturą wnuków”	36
4. Literatura „pierwszego pokolenia”	39
5. Narracja o niemieckich ofiarach po roku 2000 – przełamane tabu?	45

ROZDZIAŁ 2

„Minione nie jest martwe; wcale nawet nie przeminięło”. „Literatura wnuków” w kontekście wybranych współczesnych teorii pamięci i tożsamości	65
1. Współczesne badania nad pamięcią	65
2. Pamięć a tożsamość	77
3. „Ucieczka i wypędzenie” jako niemieckie miejsce pamięci....	83
4. Pamięć i tożsamość a literatura	92
5. Powieść o tożsamości (<i>Identitätsroman</i>) a wybrane „powieści wnuków”	97
6. Powieść o formowaniu (<i>Bildungsroman</i>) a powieść o rozwoju (<i>Entwicklungsroman</i>)	99
7. „Literatura wnuków” w kontekście dyskursu imagologicznego	106
Podsumowanie	108

ROZDZIAŁ 3

Wokół utraconego *Heimatu* dziadków. Biografie autorów

a ich powieści	111
1. Sabrina Janesch a „Góry Kocie” (2010)	113
2. Petra Reski a „Daleki kraj” (2002)	119
3. Tanja Dückers a „Ciała niebieskie” (2003)	123
4. Olaf Müller a „Śląska pogoda” (2003)	128

ROZDZIAŁ 4

W poszukiwaniu własnej tożsamości (Janesch, Reski, Dückers,

Müller)	133
1. „Nigdy w życiu nie dać się obciążyć żadnym HEIMATEM”. Kryzys tożsamości?	135
2. Na tropie rodzinnych tajemnic: wnuków podróż w przeszłość	167
2.1. „Wierzyłam mu czy nie?” Rozliczenie z winą dziadków	167
2.2. Wyprawa wnuków do „Heimatu” dziadków a pamięć o traumach sprzed lat	177
2.3. Kryzysy	192
2.4. Punkt kulminacyjny	201
3. Etap wewnętrznej harmonii?... ..	206
4. „Spoglądać na drugą stronę jej własnymi oczyma?” Przestrzeń – czas – tożsamość w „literaturze wnuków”	213
4.1. Powieściowy utracony „Heimat” jako arkadia	215
4.2. Arkadia a Heimat	222
4.3. „Niemieckich wnuków” kreacja współczesnej polskiej rzeczywistości	228
4.4. Niemiecko-polskie hetero- i autostereotypy	238
4.5. Konfrontacja protagonistów z własną „niemieckością” (vs. „polskością”)	244

ROZDZIAŁ 5

Ucieczka i wypędzenie jako międzypokoleniowa trauma: „Siedem
skoków z krawędzi świata” Ulrike Draesner (2014)

1. O Ulrike Draesner i jej powieści	255
2. Pamięć o doświadczeniach – trauma doświadczona	263
2.1. Eustachius Grolmann	263
2.2. Lilly i Hannes Grolmannowie	268

2.3. Halka Nienaltowska i jej rodzice	272
3. Doświadczenie pamięci – trauma odziedziczona	279
3.1. Simone i Borys	279
3.2. Esther i Jennifer	293
4. O powieściowych hetero- i autostereotypach	300
5. Powieść Draesner jako kwintesencja „literatury wnuków”?	306

ROZDZIAŁ 6

„Literatura wnuków” w kontekście dyskursu o niemieckich ofiarach II wojny światowej	311
Podsumowanie	329
Bibliografia	341
Indeks osób	363